

# ПРОЕКТНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ШЛЯХ ДО СТВОРЕННЯ ЗДОРОВ'Я ФОРМУЮЧОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА У НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ



УДК 37.018.51:  
37.013.43(477.43)

Педагогіка  
школи

*Стаття присвячена створенню та розвитку школи здоров'я, використанню проектних методик навчання та виховання підростаючого покоління на досвіді роботи НВК № 9 м. Хмельницького.*

**Ключові слова:** здоров'язберігаючі технології, проект, проектна діяльність, освіта, освітнє середовище.

На сучасному етапі розвитку держави істотні зміни відбуваються в освіті. Нова українська школа – школа компетентної, відповідальної людини, а отже, вона передбачає перехід від знанневої до компетентнісної освіти. Компетентне ставлення особистості до життя означає потребу у відповідальності, самопізнанні, саморозумінні, самовдосконаленні в різних видах діяльності. Особливо гостро постало питання формування в учнів «ключових компетентностей для життя» (за Концепцією Нової української школи). З-поміж таких компетентностей вирізняються екологія і здоров'я (екологічна грамотність і здоровий спосіб життя). Здатність і бажання дотримувати здорового способу життя одночасно з іншими вміннями вплітається у «канву» компетентностей сучасної людини і є основою для успішної самореалізації учня як особистості, громадянина і фахівця (за Концепцією Нової української школи).

На своєму власному прикладі за допомогою вміння організувати колектив керівник може спрямувати роботу всіх підсистем закладу для досяг-

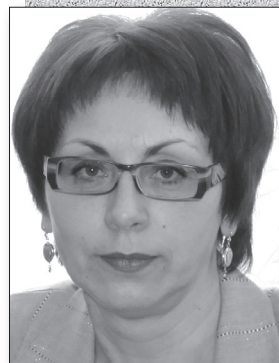
нення прогнозованих та очікуваних результатів. У цьому на допомогу керівникові приходять проектні технології.

Спрямування на кінцевий результат є важливим елементом продуктивної роботи. Педагогічний та учнівський колективи НВК № 9 м. Хмельницького часто використовують проектну технологію, адже вона дає можливість організувати спільну навчально-пізнавальну, творчу, дослідницьку або ігрову діяльність та має спільну мету, методи і способи, спрямовані на досягнення реального результату. Адміністрація закладу скористалася цією технологією задля створення здоров'язберігаючого освітнього середовища в закладі, організувавши роботу над загальношкільним проектом «Створення моделі Школи сприяння здоров'ю», до розробки якого були залучені педагоги, учні, батьки. Проект розрахований на можливості учнів, учителів і батьків та передбачає значне розмаїття тем.



**Ірина  
ТОМИЧ**

Директор НВК № 9  
м. Хмельницького



**Ірина  
КОЛЕСНИК**

Заступник директора  
з науково-методичної  
роботи НВК № 9  
м. Хмельницького

*Від редакції*

Шкільні миттєвості  
на С. 4 обкладинки

Директор школи, ліцею, гімназії № 3-4 2017



У 2012 р. НВК № 9 м. Хмельницького приєднався до Національної мережі шкіл сприяння здоров'ю, став членом проекту ЄС «Школа дружня до дитини».

Забезпечення здоров'язбереження учнів у процесі навчання й виховання потребує від керівників розв'язання комплексу завдань щодо матеріального, кадрового забезпечення, організаційно-змістового наповнення, передбачають зміну як змісту освіти, так форм і методів її здійснення.

Шкільна модель Школи сприяння здоров'ю НВК № 9 спрямована на засвоєння учасниками навчально-виховного процесу основ культури здоров'я, підвищення рівня фізичної і розумової працездатності, успішності та якості знань, зменшення захворюваності. Створення сприятливих умов для всебічного розвитку повноцінної здорової особистості, забезпечення наступності та безперервності валеологічної освіти в умовах об'єднання різних структурних підрозділів, демократизація, залучення до роботи батьківського колективу, громадськості – ось завдання, які поставили перед педагогічним колективом.

До уваги педагогічної громади України подаємо проект НВК № 9 м. Хмельницького «Створення моделі Школи сприяння здоров'ю як школи розвитку гармонійно здорової особистості».

#### Назва проекту

«Створення моделі Школи сприяння здоров'ю як школи розвитку гармонійно здорової особистості на базі Навчально-виховного комплексу № 9 м. Хмельницького».

#### Обґрунтування вибору проблеми

Головна цінність суспільства – життя і здоров'я людини. Здоров'я завжди було головним чинником безпеки нації.

Аналіз стану здоров'я населення України свідчить про неза-

довільну медико-демографічну ситуацію, зниження народжуваності, зростання смертності, від'ємний природний приріст населення, скорочення середньої очікуваної тривалості життя, а також зростання поширеності хвороб. Ця тенденція, спостерігається з 1991 р. і продовжує набувати особливої гостроти в сучасних умовах. Однією з основних причин цих деструктивних явищ є недостатній рівень культури здоров'я населення, зниження рухової активності дітей.

Шкільну програму НВК № 9 «Школа сприяння здоров'ю» спрямовано на засвоєння вихованцями, учнями, батьками, педагогами основ культури здоров'я, зменшення захворюваності дітей, підвищення рівня їхньої фізичної й розумової працездатності, успішності та якості знань, створення сприятливих умов для всебічного розвитку гармонійно здорової особистості.

#### Мета проекту

- організація роботи педагогічного й учнівського колективів закладу, розвиток науково-методичної бази для формування та запровадження здорового способу життя, розвитку фізичної, психічної, соціально і морально здорової особистості зі стійкими переконаннями та системою знань про здоров'я і здоровий спосіб життя;
- залучення до роботи батьківської громади закладу, громадськості мікрорайону, міста.

#### Завдання проекту

- формування в учнів позитивної мотивації до ведення здорового та безпечного способу життя, стимулювання й впровадження сучасних форм, методів та інноваційних технологій превентивного виховання;
- стимулювання творчих пошуків педагогічного колективу Школи сприяння здоров'ю в процесі розвитку здорової особистості;

#### ХАРАКТЕРИСТИКИ ПРОЕКТУ

**За кінцевим результатом:** теоретично-практичний

**За змістом:** надпредметний

**За кількістю учасників:** колективний

**За тривалістю:** довготривалий

**За ступенем самостійності:** частково-пошуковий

**База реалізації проекту:** НВК № 9 м. Хмельницького

**Учасники проекту:** педагогічний колектив НВК № 9, психологічна служба, учні, батьки, медична служба, інформаційно-методичний центр управління освіти Хмельницької міської ради, ХОШПО.

#### Прогнозований результат

Від запропонованої моделі навчального закладу – Школи сприяння здоров'ю очікуємо:

- створення комфортних умов перебування дитини в навчальному закладі, раціональну організацію навчально-виховної діяльності, її цілісну перебудову відповідно до медичних, санітарно-гігієнічних норм, що забезпечить збереження й укріплення здоров'я учасників навчально-виховного процесу;
- формування в учасників навчально-виховного процесу відповідального ставлення до свого здоров'я та здоров'я інших людей;
- створення сприятливих умов для вчителів і вихователів з метою найбільш повного розкриття їхніх фізичних, психічних та соціальних можливостей, збереження й зміцнення здоров'я;
- підвищення рівня знань щодо здорового способу життя у дітей;
- об'єднання зусиль педагогічного колективу, медичних працівників, батьків для реалізації права дітей і підлітків на збереження та зміцнення фізичного здоров'я як найвищої соціальної цінності та права громадян на безпечні й нешкідливі умови праці, навчання та виховання;
- виховання здорових доброзичливих стосунків між учнями, педагогами, батьками;
- зменшення рівня захворюваності учасників навчально-виховного процесу;
- спрямування молоді на духовне, фізичне, моральне становлення та самовдосконалення, зміцнення особистої самооцінки, відхід від інфантизму й пасивності;
- зростання рівня вихованості серед школярів;
- поліпшення роботи з вивчення і засвоєння духовних надбань національної і світової культури;
- збільшення кількості дітей та молоді, які займаються різними видами культурно-освітньої, військово-спортивної, фізкультурно-масової роботи, що сприятиме зниженню рівня злочинності, запобіганню поширенню тютюнопаління, алкоголізму, наркоманії.

#### Ресурси

**Людські:** наявність підготовлених учителів, психолога, консультанта з ХОШПО, методиста міського управління освіти.

**Матеріально-технічні:** матеріально-технічна база навчально-виховного комплексу № 9 (класні аудиторії, спортивні зали, їдальня, кабінет основ здоров'я, медичний кабінет, спортивні майданчики, стадіон).

**Фінансові:** преміювання зі шкільного фонду за інноваційну діяльність.

**Інформаційні:** доступ до мережі інтернет, бази даних ХОШПО з питань здоров'язберігаючих технологій та шкіль сприяння здоров'ю; можливість брати участь у семінарах, виїздах до інших шкіл для ознайомлення з досвідом роботи; постійний електронний зв'язок з консультантом ХОШПО, методистом інформаційно-методичного центру управління освіти Хмельницької міської ради.

**Потреби:** забезпечення діагностики мотивації дітей до здорового способу життя, моніторинг результатів впровадження здоров'язберігаючих та здоров'яформуючих технологій у навчально-виховний процес.

#### Технологія досягнення результатів

Реалізація цілей і завдань здійснюється за допомогою роботи підсистем Школи сприяння здоров'ю: управлінської, дидактичної, виховної, методичної, громадсько-педагогічної.

**Проект  
«ПЕДАГОГІЧНИЙ ПРАЦІВНИК»**

спрямований на вдосконалення професійної майстерності педагогів у впровадженні здоров'язбережувальних технологій в НВП, підвищення фахової майстерності педагогів, якості освіти.

*Форми роботи:*

- наради;
- науково-практичні семінари;
- ознайомлення з ППД;
- робота творчих, динамічних груп;
- семінари, тренінги;
- консультпункт «Виникло питання»;
- видавнича діяльність.

*Очікувані результати:*

- пріоритет здорового способу життя в навчально-виховній роботі;
- забезпечення сприятливих умов для інтелектуального, психологічного, соціального становлення особистості;
- удосконалення професійної майстерності педагогічних працівників;
- упровадження інноваційних методик викладання навчальних дисциплін, побудованих на здоров'яформуючих технологіях;
- пропаганда досвіду роботи закладу як Школи сприяння здоров'ю.

На засіданнях методичних об'єднань учителі мали можливість ознайомитися з досвідом закладів, що працюють над впровадженням здоров'язбережувальних технологій у навчально-виховний процес. Проведено анкетування та діагностування педагогічних працівників щодо обізнаності зі шляхами впровадження інноваційних технологій в навчально-виховний процес. У закладі відбулися педагогічні читання, присвячені проблемі виховання позитивного ставлення до здоров'я в українській етнопедагогіці та у світовій педагогічній літературі, зустрічі з науковцями Хмельницького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти.

Діяльнісний етап реалізації проекту «Педагогічний працівник» був спрямований на вдосконалення професійної майстерності вчителів у впровадженні здоров'язбережувальних технологій у навчально-виховний процес за допомогою системи методичної роботи.

Для збільшення ефективності інтегрування компонента здоров'я в навчально-виховний процес визначальна роль надавалася підвищенню професійної (валеологічної) компетентності педагогів, активному впровадженню інноваційних методик викладання навчальних дисциплін.

З метою забезпечення фахового зростання педагогічних кадрів, підвищення рівня професійної майстерності, організації роботи, пов'язаної з оздоровленням дітей, формуванням світогляду з пріоритетом здорового способу життя, у закладі проведено науково-практичні семінари, консиліуми, наради:

- постійно діючий семінар «Актуальні проблеми формування здоров'язбережувальної компетентності в процесі впровадження Державного стандарту. Технології, що сприяють збереженню здоров'я учасників навчально-виховного процесу»;
- психолого-педагогічні семінари: «Створення сприятливого психологічного клімату в колективі як умова збереження здоров'я учасників НВП», «Психолого-педагогічні особливості роботи з обдарованими, здібними учнями у збереженні здоров'я дітей», «Роль учителя у створенні здоров'язбережувального навчально-виховного середовища», «Організація превентивного виховання покоління», «Проблеми спілкування учителів з учнями. Створення сприятливого психологічного клімату», «Для мене бути здоровим означає... Толерантне спілкування», «Психосоціальна компетентність та формування навичок здорового способу життя школярів», «Здоров'язбережувальні та здоров'яформуючі освітні технології», «Вплив емоційного стану на здоров'я і навчання дитини»;
- «Маршрут Безпеки» (успішний комунікативний метод для пропагування здорового способу життя – інформація для батьків);
- Педагогічні консиліуми щодо створення умов для збереження

- створення сприятливих умов для задоволення різноманітних інтересів дітей і підлітків;
  - організація науково-практичних семінарів, інших методичних заходів із поширенням та застосуванням науково-практичних знань, передового педагогічного досвіду з проблеми здорового способу життя, культури здоров'я;
  - використання в педагогічному процесі сучасних засобів пізнання психології дитини, створення умов для її комплексного розвитку;
  - розробка та створення авторських проектів, рекомендацій та методичних посібників з проблеми здорового способу життя і культури здоров'я;
  - формування громадської думки й громадської активності на користь здорового способу життя через просвітницьку роботу з батьками, громадськістю мікрорайону Ракове м. Хмельницького (див. також вріз на С. 191).
- У моделі діяльності «Школи сприяння здоров'ю» НВК № 9 м. Хмельницького кожна підсистема реалізується через систему рівнозначних, взаємопов'язаних, взаємообумовлених міні-проектів:**
- проект «Управлінець»;
  - проект «Педагогічний працівник»;
  - проект «Учень»;
  - проект «Світ і ми»;
  - проект «Громада».
- Усі ці проекти пройшли етапи реалізації: підготовчий (діагностико-прогностичний), діяльнісний, узагальнювальний. У кожному з них належне місце приділяється національно-патріотичному вихованню школярів, посиленню ролі родини в процесі виховання молоді, співпраці з органами державної влади та органами місцевого самоврядування, громадськими об'єднаннями.

## Проект «УПРАВЛІНЕЦЬ»

Значна роль у здоров'язберігаючій діяльності нашого навчального закладу відводиться організації навчально-виховного процесу. Основним завданням управлінської підсистеми стало забезпечення оптимального функціонування школи як цілісної системи, створення умов для ефективної діяльності всіх підсистем, збереження та зміцнення здоров'я учасників навчально-виховного комплексу, діагностика, моніторинг, керівництво, контроль та координація дій учасників проекту,

### Форми роботи:

- наукова-методична рада;
- тимчасові ініціативні групи;
- тиради, наради;
- нормативно-правове забезпечення;
- діагностика вчителів щодо готовності до інноваційної діяльності;
- забезпечення умов для збереження та зміцнення здоров'я учасників НВП.

### Очікувані результати:

- оптимальне функціонування школи як цілісної системи;
- створення умов для ефективної діяльності усіх підсистем;
- готовність педагогічного колективу до інноваційної діяльності;
- нормативно-правова база діяльності закладу як Школи сприяння здоров'ю;
- модернізація та вдосконалення матеріально-технічної бази закладу;
- моніторинг діяльності підсистем.

Робота з оновлення змісту освіти та формування здорового способу життя здійснюється за допомогою вивчення предметів: фізична культура (1–11 класи), основи здоров'я (1–9 класи), впровадження превентивних проектів, позаурочної діяльності. Головним критерієм ефективності всіх структурних підрозділів методичної роботи є збереження й підвищення рівня здоров'я дітей

здоров'я та працездатності дітей у період адаптації учнів у 1 та 5 класах;

- створення творчої групи вчителів «Здоровим бути», визначення напрямів її діяльності, складання плану роботи щодо впровадження програми «Крок за кроком до здоров'я»;
- консультативний пункт «Виникло питання». Для вчителів-предметників, учителів початкової школи проводяться консультативні заняття щодо організації малих спортивних форм (фізкультхвилинка, релакспаузи, рухливої перерви). Такі форми роботи можуть також передбачати музикотерапію, ароматерапію, повітряно-тепловий режим у класних кімнатах, питний режим, впровадження здоров'язбережувальних технологій на уроках та в позаурочний час.

Розроблено систему морального та матеріального стимулювання роботи педагогів. Для цього проведено заходи, спрямовані на збереження здоров'я вчителів. Учительський вокальний ансамбль «Натхнення», спільна команда педагогів та адміністрації беруть участь у загальношкільних спортивних заходах «Майданс», «Тато, мама, я – спортивна сім'я» тощо. Спільний відпочинок на природі, екскурсії до визначних місць Хмельниччини, творчі справи – приклади здорового способу життя педагогічного колективу для учнів і батьків.

Школа активно пропагує свій досвід роботи, який має такі особливості: визнання здорового способу життя пріоритетом навчально-виховної роботи; гуманізація взаємин учасників освітнього процесу, забезпечення сприятливого психологічного мікроклімату; послідовне формування культури здоров'я педагогів та учнів як необхідної умови розвитку позитивної мотивації на здоровий спосіб життя. У процесі реалізації проекту «Створення Школи сприяння здоров'ю» педагогічним колективом напрацьовано близько 30 методичних посібників щодо створення здоров'язбережувального, здоров'яформуючого освітнього середовища, представлено матеріали про використання здоров'язбережувальних технологій на уроках різних предметів навчального плану та в позаурочній діяльності.

Свої напрацювання розміщуємо у фахових виданнях, в інтернет-сторінках («Методичний портал», «Учительський журнал online»): Г. В. Калінська «Казка як засіб формування здоров'язбережувальної компетентності молодших школярів», О. І. Возна «Використання здоров'язбережувальних технологій на уроках інформатики», Н. Р. Калінська «Програма гуртка «Юні екологи-краснезнавці» та ін.

Методичні доробки педагогів висвітлено на обласній стаціонарній виставці «Освіта Хмельниччини на шляхах реформування»:

- «Календарне планування з курсу «Корисні звички» та «Цікаво про корисне» для вчителів 1–4 класів» учителів Г. С. Вельської, Г. В. Ткачук, Н. Я. Налуцишин (перше місце);
- «Здоров'язбережувальні технології на уроках математики» вчителів Т. В. Ягіної, Т. В. Романенко, Т. Г. Зелениної (друге місце);
- «Інтерактивні форми і прийоми роботи з учнями в процесі вивчення предмета «Основи здоров'я» вчителя І. В. Колесник (друге місце);
- «Здоров'язбережувальні технології на уроках української мови та літератури» вчителів Н. І. Джури, Є. П. Кандалюк, Е. Ц. Полюшук (третє місце);
- «Формування здоров'язбережувальних компетентностей засобами мультимедійної презентації» вчителя Г. Л. Костовського (третє місце) та ін.

Беремо участь у науково-практичних конференціях, науково-методичних семінарах, засіданнях круглих столів різного рівня. Задля поширення нашого досвіду проведено семінари, відкриті уроки для вчителів міста, області, де за круглим столом, на відкритих уроках пріоритетне значення приділялось питанню формування здоров'язбережувальної компетенції у учасників навчально-виховного процесу.

Найважливішим аспектом реалізації завдань здоров'язбереження є використання вчителями закладу в урочній та позауроч-

ній діяльності відповідних освітніх технологій, які ґрунтуються на гуманістичних принципах здоров'язбереження та спрямовані на формування духовних цінностей, життєвих пріоритетів, навичок, необхідних для розвитку, здоров'я, навчання, особистісної і професійної реалізації. Це, зокрема, інтерактивні технології, проектна діяльність, тренінгові підходи до проведення уроків, занять. Тож система неперервної освіти, засвоєння фахових знань, поглиблення професійної компетентності, постійний розвиток, самоосвіта та саморозвиток, використання інноваційних підходів є стимулом професійного розвитку особистості як керівників, так і педагогічного колективу.

### Проект «УЧЕнь»

Метою цього проекту є формування здоров'язбережувальної компетентності школярів, стійкої мотивації до ведення здорового способу життя в урочний та позаурочний час.

#### Форми роботи:

- уроки;
- факультативні заняття;
- робота гуртків, секцій;
- реалізація превентивних програм;
- організація змістовного оздоровчого позаурочного дозвілля;
- літнє оздоровлення.

#### Очікувані результати:

- формування здоров'язбережувальної компетентності школярів, стійкої мотивації до ведення здорового способу життя;
- підвищення рівня вихованості, зменшення кількості правопорушень, травматизму;
- підвищення якості освіти;
- оздоровлення учнів знаннями щодо власного здоров'я та поведінки в небезпечних ситуаціях;
- зменшення рівня захворюваності в закладі.

У школі діє система безперервної валеологічної освіти, що дає можливість формувати мотивацію учнів до здорового способу життя за допомогою уроків з різних предметів інваріантної та варіативної складових навчального плану, роботу гуртків, секцій. На уроках «Основи здоров'я» (1–9 класи), превентивних курсах «Корисні звички», «Цікаво про корисне» (1–4 класи), «Рівний рівном», «Школа проти СНІДУ» учні в інтерактивній формі поглиблюють знання про компоненти власного здоров'я, дізнаються про засоби його зміцнення, вдосконалюють навички особистої гігієни, набувають досвіду соціальної поведінки. У школі використовуються інноваційні форми роботи: уроки-тренінги, дискусійні круглі столи, флешмоби.

Крім того, у цьому проекті важлива роль відводиться організації змістовного позаурочного дозвілля учнів, а також літньому оздоровленню як однієї зі складових збереження здоров'я дітей. Формуванню мотивації учнів стосовно ведення здорового способу життя сприяють традиційні Дні здоров'я, виставки, конкурси, екскурсії, малі олімпійські ігри, першість з футболу, робота агітбригад за темами «Молодь – за здоровий спосіб життя», «Оні інспектори дорожнього руху», вечори питань та відповідей, круглі столи та диспути щодо здорового способу життя із залученням батьків та громадськості.

Шкільні спортивні секції та гуртки, заняття в ДЮСШ міста та танцювальних колективах Палацу творчості молоді, інших закладів допомагають пропагувати гармонійний розвиток особистості. У школі є спортивний зал, що активно використовується і в позаурочний час. Важливим елементом у системі зміцнення фізичного здоров'я є спільна робота школи з медичним персоналом поліклініки № 3 м. Хмельницького, дитячою лікарнею міста. Лікарі поліклініки щорічно проводять поглиблений медичний огляд учнів та вчителів, виступають з рекомендаціями на батьківських зборах, педрадах перед учнями. Медична сестра школи проводить санітарно-просвітницьку роботу: випускає медичні бюлетені, організовує бесіди, круглі столи зі школярами, присвячені раціональній організації часу для навчання та відпочинку, правильному збалансованому харчуванню, контролює санітарно-гігієнічний режим шкільних приміщень.

та педагогічних працівників. Задля надання цій роботі системності адміністрацією НВК № 9 скоординовано зміст діяльності шкільних методичних об'єднань учителів (МО вчителів початкових класів, МО вчителів точних наук, МО вчителів природничого циклу, МО вчителів суспільно-гуманітарних предметів та МО класних керівників) з їх самоосвітою відповідно до науково-методичної проблеми закладу – «Формування здоров'язбережувальної компетентності учасників навчально-виховного процесу як основи їх успішної соціалізації та підвищення якості освіти через діяльнісний підхід в умовах впровадження нового Державного стандарту повної загальної середньої освіти».

Колектив школи працює за моделлю здоров'язберігального середовища, найбільш важливими компонентами якої є створення комфортних умов навчання – зручний розклад уроків, перерв, зміна розумової та фізичної працездатності. Школа працює в режимі 5-денного тижня, що є найбільш сприятливим для інтеграції оздоровчого процесу в навчальний.

Гігієнічно раціональна організація уроків, удосконалення професійної майстерності вчителів, стан санітарно-просвітницької роботи серед батьків, діагностика, керівництво, контроль та координація дій учасників проекту – все це питання управлінської діяльності.

Проблемами, пошуками та напрацюваннями адміністрація закладу регулярно ділиться в освітній пресі. Наприклад, у журналі «Директор школи», газеті «Майбуття» розміщено статті «Формування в учнів культури здорового й безпечного способу життя», «Культура здоров'я як чинник формування здоров'язбережувального середовища школи. З досвіду підготовки та проведення засідання педагогічної ради» тощо.

Питання формування здорової, гармонійно розвиненої людини, здатної до творчої самореалізації і самовдосконалення, постійно розглядаються на засіданнях педагогічних рад, науково-методичної ради школи, Ради школи, нарадах при директорі та при заступниках директора, на психолого-педагогічних семінарах, педагогічних радах.

Зокрема, проведено такі заходи, де було актуалізовано наступні питання:

- розглядалося питання про реалізацію завдань проекту на педагогічних радах НВК № 9;
- про науково-методичні аспекти діяльності педагога при створенні здоров'я-збережувального навчально-виховного середовища;
- про використання активних форм і методів виховної роботи з учнями з питань збереження та зміцнення здоров'я, формування стійкого переконання щодо здорового способу життя в тісній співпраці класного керівника та батьківської громади;
- про роботу педагогічного колективу щодо підвищення мотивації учнів до здорового способу життя як одного з основних чинників покращення якості освіти з базових предметів;
- про роботу вчителів, класних керівників щодо формування здоров'язбережувального середовища під час навчально-виховного процесу;
- про медико-педагогічний контроль на уроках фізичної культури та інші.
- проведення психолого-педагогічного консилиуму за участю дітей, батьків, учителів та практичного психолога у межах адаптації учнів 1 класу до навчання в початковій школі та адаптації учнів 5 класу до навчання в основній школі, подолання шкільної тривожності реалізовано педагогічний консилиум (5 клас) «Створення умов для збереження здоров'я та працездатності дітей у період адаптації учнів у школі II ступеня в умовах переходу на новий Державний стандарт освіти»;
- організація наради при директорові та при заступниках директора стосовно запобігання дитячому травматизму та створення умов щодо збереження здо-

ров'я учнів, забезпечення гарячого харчування в школі, літнього оздоровлення школярів тощо.

Педагоги закладу – це та рушійна сила, діяльність якої спрямована безпосередньо на учнів. Тому таким важливим став міні-проект «Педагогічний працівник», в якому визначено завдання, форми роботи та очікувані результати.

### **Проект «СВІТ І МИ»**

Дає можливість розвивати пізнавальну активність у формуванні здорового способу життя учасників навчально-виховного процесу через участь у різноманітних проектах, міських, обласних, всеукраїнських, міжнародних конкурсах, спрямованих на пропаганду здорового способу життя, екологічного виховання учнівської молоді.

#### *Форми роботи:*

- участь у проектах, конкурсах різного рівня, спрямованих на формування здорового способу життя, екологічне виховання;
  - проведення масових акцій, заходів, спрямованих на пропаганду здорового способу життя.
- Очікувані результати:*
- спрямованість пізнавальної активності на формування складових здоров'я;
  - підвищення обізнаності щодо екологічних проблем;
  - здатність застосовувати сукупність здоров'язбережувальних компетенцій в умовах конкретної ситуації;
  - пропаганда здорового способу життя.

У проекті «Світ і ми» важлива роль належить організації змістовного позаурочного дозвілля учнів та педагогів, а також літньому оздоровленню як однієї зі складових збереження здоров'я дітей. Формуванню позитивної мотивації стосовно здорового способу життя в учнів сприяють традиційні екскурсії, заняття в гуртках (вокальному, хореографічному), що розвиває естетичні смаки дітей, сприяє духовному зростанню. У школі працює Євроклуб НВК № 9 «КЕС-Позитив», проводяться вечори питань та відповідей, круглі столи та диспути з приводу здорового способу життя, виступи агітбригади «Живчик», яка протягом двох

років виборювала призіві місця на міському етапі конкурсу шкіл міста «Молодь обирає здоров'я», а в 2013, 2014, 2016 роках стала учасником обласного етапу конкурсу.

Співпрацюємо з **Фундацією ПАУСІ**. Задля підвищення обізнаності щодо екологічних проблем, споживання енергії брали участь у конкурсі проектів на кращу навчально-виховну програму для учнів «*Енергозбереження у повсякденному житті*» та зайняли почесне третє місце на всукраїнському рівні проекту ПАУСІ.

Співпрацюємо із Всеукраїнською екологічною лігою. Беремо участь у **проекті «Створення осередків екологічної освіти в школах України»**, що передбачає діяльність як у школі, так і за її межами: екологічні заходи для громади, публічні акції зі школярами та батьками, круглі столи, зустрічі.

На базі закладу систематично проводяться екологічні операції та акції: «Первоцвіт», «Будиночок для друга», «Опале листя» тощо. Учні беруть активну участь у природничих та екологічних конкурсах: «Дотик природи» (щорічно наші учні посідають призіві місця на цьому конкурсі-форумі учнівської та студентської молоді), «Юний дослідник», «Малі річки Хмельниччини», «Птаха року», «Колосок» (диплом за високу активність учнів) та інші. Діти здійснюють проекти: «Екологічна безпека продуктів харчування», «Екобудинки», «Рідкісні рослини Хмельниччини», «Чисте місто». На базі закладу діє осередок Всеукраїнської екологічної ліги «Екологічна варта». Більш як десять років діє театр екомоди «Дотик природи», в якому учні створюють і демонструють колекції з екологічної тематики. Школярі створили гурт авторської екологічної пісні «Екологія душі». Щорічно театр екомоди та гурт беруть участь в обласному екологічному фестивалі молоді «Свіжий вітер» та вже неодноразово ставали його призерами та переможцями.

Щомісячно на уроках української мови проводяться тематичні диктанти з охорони життєдіяльності учнів, які розробляються відповідно до віку школярів. Для учнів навчального закладу друкуються

учнівські щоденники зі здоров'язбережувальним змістом – порадами, рекомендаціями, маршрутом безпечної дороги до школи, пам'ятками щодо поведінки в різних життєвих ситуаціях, збереження здоров'я. У планах виховної роботи 1–4 класів та 5–11 класів передбачені класні години з проблеми формування компетентного ставлення учнів до власного здоров'я.

Значна увага приділяється зміцненню психічного здоров'я школярів: шкільним психологом систематично проводяться діагностика й корекція мотиваційної сфери учнів, надаються рекомендації батькам і вчителям щодо формування адекватної самооцінки, створення комфортних умов для навчання, виховання та розвитку, проводяться тренінгові заняття й розвивальні ігри з окремими групами учнів і педагогами. Це створює сприятливі умови для здорової співпраці на рівнях «учитель-учень», «учитель-учитель», «учень-батьки», «учитель-батьки». Важливі і спільні загальношкільні проекти «Майданс», «Тато, мама, я – спортивна сім'я», «Різдвяний пердзвін».

Задля розвитку інтелектуальної складової здоров'я, формування інтересу до самоосвіти організовано наукову роботу в МАН України з питань екології, психології, валеології. Традиційні предметно-методичні тижні, тиждень здоров'я, місячник екології, тиждень дорожнього руху, спільні тематичні заходи з міською бібліотекою № 14 мікрорайону Ракове м. Хмельницького допомагають у системі формувати життєві компетентності учнів. Гармонійно розвинену особистість учня формують предметні шкільні секції, вокальний, образотворчий, хореографічний, військово-патриотичні гуртки.

**Проект «Громада»** передбачає співпрацю з батьками, громадськими організаціями

*Форми роботи:*

- батьківське навчання;
- зустрічі з лікарями різного профілю, психологами;
- превентивна виховна робота;
- поліпшення матеріально-технічної бази навчальних кабінетів, медичного кабінету, спортивного залу;
- просвітницька робота;



- створення здорового середовища в мікрорайоні Ракове м. Хмельницького.
- *Очікувані результати:*
- підвищення рівня обізнаності батьків з питаннями здоров'язбереження;
- здорова співпраця на рівнях «учителі – учні – батьки – громада»;
- поліпшення матеріально-технічної бази закладу;
- залучення батьків та громадськості до активної участі в педагогічному процесі.

До реалізації завдань саме цього проекту залучаються батьківська громада НВК № 9 та мешканці мікрорайону Ракове м. Хмельницького. Тільки за умови плідної співпраці на рівні «учителі – учні – батьки» можливий розвиток всіх аспектів здоров'я особистості, яка матиме бажання до навчання та самореалізації, володітиме життєво необхідними знаннями й навичками.

Організовано «Університет для батьків», де організуються лекції, круглі столи, родинні зустрічі, години обміну досвідом, практикуми, семінари-тренінги, спільні позакласні заходи, зустрічі із спеціалістами. Проводяться індивідуальні та групові бесіди з батьками дітей, які мають слабе фізичне здоров'я або ж перебувають на диспансерному обліку. Розповсюджуються отримані від медичних працівників пам'ятки, брошури, листівки. Проводяться лекторії для батьків лікарями різних профілів, батьківське навчання, яким керують психологи, вчителі, адміністрація, поліпшується матеріально-технічна база навчальних кабінетів, спортивного залу, медичного кабінету. До цього долучаються батьківська громада та благодійні спонсори. Педагогічний та учнівський колективи проводять просвітницьку роботу в мікрорайоні за допомогою організації вечорів у місцевому клубі, лекцій, виступів учнівської агітбригади «Живчик» за здоровий спосіб життя.



Отже, проблема оздоровчої функції освіти складна й багатогранна. Для того, щоб запровадити здоров'язбережувальний напрям у діяльності навчального закладу, необхідне не тільки бажання, а й копітка робота управлінської підсистеми, творча діяльність усього колективу. Створення комфортного освітнього середови-



ща перебування в навчальному закладі, покращення психологічного клімату, яке сприяє як фізичному, так і психічному здоров'ю учасників навчально-виховного процесу – результати реалізації проекту. Про це свідчать анкетування вчителів, учнів, батьків, моніторинг рівня захворюваності в закладі, аналіз рівня вихованості учнів закладу. Робота зі створення Школи сприяння здоров'я не має кінцевого результату, адже нові діти, які приходять до школи, нові вимоги, які висувають Державні стандарти освіти, реформування освіти потребують удосконалення діяльності із упровадження здорового освітнього середовища. Досвід НВК № 9 м. Хмельницького може застосувати будь-який заклад освіти – від дошкільного закладу до загальноосвітнього.

### СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Державний стандарт повної загальної середньої освіти.
2. Концепція «Нова українська школа».
3. Баладанов О. Ю. Актуальні проблеми збереження, зміцнення й збільшення здоров'я школярів / О. Ю. Баладанов, І. З. Козловський, О. П. Бахтинов // Проблеми здоров'я. Розвиток фізичної культури та спорту в сучасних умовах: матеріали міжрегіональної науково-практичної конференції, присвяченої 55-річчю ФФКСГУ. – Ставрополь : Вид-во СГУ, 2002. – С. 172–174.

4. Богданова Г. Підготовка вчителів до формування в учнів життєвих навичок / Г. Богданова // Здоров'я та фізична культура. – 2007. – № 9. – С. 6–7.

5. Горашук В. Теоретичні підходи до формування культури здоров'я школярів / В. Горашук // Безпека життєдіяльності. – 2010.

6. Марков В. В. Основи здорового способу життя й профілактика хвороб / В. В. Марков. – Москва : Академія, 2001. – 320 с.

7. Навчання здорового способу життя на заходах розвитку навичок через систему шкільної освіти : оцінка ситуації / М-во України у справах сім'ї, дітей та молоді; Держ. ін-т проблем сім'ї та молоді; Представництво дит. фонду ООН (ЮНІСЕФ) в Україні. – Київ, 2004. – 108 с.

8. Профілактика негативних явищ серед учнівської та студентської молоді (наркоманія, алкоголізм, СНІД) : навч.-метод. посіб. / В. Сорочинська [та ін.]. – Київ : Вид-во Європейського ун-ту, 2003. – 168 с.

9. Рудницька І. Формування здорового способу життя молоді : підлітковий вік / І. Рудницька // Психолог. – 2004. – № 13. – С. 15–25.

10. Сергієнко В. Запровадження в навчальний процес моделі Школи культури здоров'я / В. Сергієнко // Практика управління закладом освіти. – 2009. – № 12. – С. 23.

11. Фізкультурно-оздоровчі заходи в режимі навчального дня молодшого школяра : навч.-метод. посіб. – Кам'янець-Поділ. : Абетка, 2003. – 191 с.



**Ирина Томич, Ирина Колесник**

**Проектная деятельность как путь к созданию здоровьесформирующей образовательной среды в учебном заведении**

Статья посвящена созданию и развитию школы здоровья, использованию проектных методик обучения и воспитания подрастающего поколения на опыте работы УВК № 9 г. Хмельницкого.

**Ключевые слова:** здоровьесберегающие технологии, проект, проектная деятельность, образование, образовательная среда.



**Iryna Tomych, Iryna Kolesnyk**

**Project activities as a means of creation of a healthy educational environment in schools**

The article is devoted to the creation and development of the school of health, using design methods of training and education of the younger generation in EC №9. Khmelnytsky.

**Keywords:** Health-saving technologies project, the project activity, education, educational environment.